

‘दुष्कुनायते’ दारिद्रे युक्तान् करोति, ‘तत्’ सर्वम्, ‘अस्मात्तः’ ‘अ-
न्यत्र’, ‘निधेतन’ हे ‘मरुतः’, स्थापयत, तत्फलमस्मासु माभूत् ॥

(४) अथ चतुर्थं मन्त्रमाह । “ततस्म आपस्तदु तायते पुनः ।
स्वादिष्टा धीतिरुचयाय शश्यते । अयं समुद्र उत विश्वभेष-
जः । स्वाहाकृतस्य समुद्वसुतर्भुवः” इति । ‘मे’ मदोयम्, ‘आपः’
कर्म, ‘आततं’ सर्वतो विस्तीर्णं, यावज्जीवं सङ्कल्पेन प्रवृत्त-
त्वात् । ‘तदु’ तदेव कर्म, इदानीं ‘पुनः’ ‘तायते’ भूयो विस्तीर्यते ।
किञ्च ‘स्वादिष्टा’ स्वादुतमं, ‘धीतिः’ धारणहेतुराज्याहुतिः,
‘उचयाय’ कर्मणे, ‘शश्यते’ प्रशस्यतां भजते । उच समवाय इति
धातुः । हविःसमवायाधोनत्वादुचयः कर्म । यस्मादयं हवि-
र्विशेषः प्रशस्तस्तस्मात् ‘अयं’, ‘समुद्रः’ समुद्रसमानः । याव-
देका देवता कामयते यावदेका । तावदाहुतिः प्रयत इति
श्रुतेः । ‘उत विश्वभेषजः’ अपि च सर्वानिष्टसमनहेतुः, हे
‘ऋभुवः’ देवाः, ‘स्वाहाकृतस्य’ स्वाहाकारेण प्रत्यर्पितस्य हविषः,
स्वीकारेण ‘समुद्वसुत’ सम्यगेव तृप्ता भवत ॥

(५-१३) अथ पञ्चममारभ्य त्रयोदशान्तानां नवानां मन्त्राणां
प्रतीकानि दर्शयति । “उदयं तमसस्परि । उदुत्यं चित्रम्
॥ २ ॥ इमं मे वरुण तत्त्वायामि । तन्नो अग्ने सतन्नो अग्ने ।
त्वमग्ने अयासि प्रजापते” इति । उदयं तमस इत्ययं मन्त्रः
समास्त्वाम् इत्यनुवाके व्याख्यातः । उदुत्यं जातवेदसं चित्रं
देवानामित्येतौ तदुत्यमित्यनुवाके व्याख्यातौ । इमं मे वरुण
श्रुधीद्वं तत्त्वायामि ब्रह्मणेत्येतौ मन्त्रौ इन्द्रं वो विश्वतस्परिन्द्रं